

Maaidonkbos en omgeving: een topgebied

Philippe Van de Velde

In de zomer van 2013 werd de grote weerschijnvlinder (*Apatura iris*) een aantal keren waargenomen in de omgeving van het Maaidonkbos in Uitbergen-Berlare. In 2014 was het een prioriteit om - in het kader van het project *dagvlinders Durme- en Scheldegebied* - bevestiging van de soort te zoeken. Eind juni was ik op zoek naar de grote weerschijnvlinder op locaties waar de soort in 2013 gezien was. Door de warme lente en de vroege zomer was de kans immers groot dat die soort al zou vliegen.

Opeens zag ik in de top van een zomereik een grote dagvlinder die ik niet kon determineren. In de hoop om toch nog een glimp van die dagvlinder op te vangen, besloot ik mijn kans te wagen vanuit een andere hoek waar ik een beter zicht had op de kruin. Terwijl ik met de verrekijker aan het speuren was, keek ik vóór mij in een vrij kleine bloeiende linde. In die boom zag ik verschillende dagvlinders die nectar dronken van de lindebloesems. In mijn ooghoek zag ik ook twee kleine vechtende, snel achter elkaar vliegende dagvlinders.

Omdat ik geconcentreerd op zoek was naar de grote weerschijnvlinder, duurde het even vooraleer ik besepte dat het iets speciaals zou kunnen zijn. Opeens kreeg ik met mijn verrekijker een donkerbruin vliedertje in het vizier, met op de onderzijde van de ondervleugel een witte W-tekening en een korte oranje band. Gauw maakte ik enkele foto's. Op mijn toestel zag ik de vlinder uitvergroot en alle twijfel was verdwenen. De ontdekking van een nieuwe soort voor de regio Durme-Schelde was een feit: de **iepenpage** (*Satyrrium w-album*).

De iepenpage is een nieuwe soort in de regio Durme-Schelde.

© Joris Everaert

In de *Ecologische Atlas van de Dagvlinders van Noordwest-Europa* van F.A. Bink lezen we het volgende: “Het is een soort die men door zijn verborgen levenswijze in de bomen moeilijk waarneemt. De geringe verspreiding van deze soort kan als een argument gelden om deze soort als een **kwaleitsindicator** te hanteren.”

Ik hoopte de iepenpage te vinden in onze regio. Onder impuls van de werkgroep dagvlinders van Phegea (Vlaamse Vereniging voor Entomologie) was er gezocht naar eitjes en rupsjes in de Kriephoek in Semmerzake-Gavere. In 2013 vond ik er een dood exemplaar in boerenwormkruid, verrast door een krabspin. Op basis van de bestanden van iep die ik in dit gebied had gezien, was mijn oog in de winterperiode al gevallen op gelijkaardige bestanden in eigen regio. In Berlare had ik al naar iepen in het bos staan kijken, maar toch kwam de vondst op een onverwacht moment. Mogelijks is de vlinder door zijn verborgen levenswijze over het hoofd gezien; anderzijds is het ook mogelijk dat de soort zich heeft verspreid langs de Schelde op zoek naar geschikte leefgebieden. Vooral bosranden met zaaddragende iepen zijn interessant om te gaan zoeken. De mannetjes komen samen rond bruidsbomen. Een verrekijker is een must om deze soort met zekerheid te determineren.

voor dagvlinders in (Oost)-Vlaanderen!?

En het gaat maar verder...

Alsof het met de ontdekkingen van de grote weerschijnvlinder (2013) en de iepenpage (2014) nog niet genoeg was, werd er recent nog een nieuwe dagvlindersoort gevonden in één van de meest ongerepte bosgebieden van onze regio. Dit structuurrijk, vochtig boscomplex met heel wat open plekken - waar zon en schaduw elkaar afwisselen - blijkt een ware schatkamer te zijn voor verschillende (dag)vlindersoorten.

Eind juni konden we rond het middaguur namelijk twee **kleine ijsvogelvlinders** (*Limenitis camilla*) observeren tijdens het uitvoeren van territoriale vluchten.

In Oost-Vlaanderen komt die soort op enkele plekken in het Meetjesland en in de Vlaamse Ardennen voor. Maar **in onze regio is dit de eerste bevestigde populatie** en gezien hier eerder de grote weerschijnvlinder en de iepenpage ontdekt zijn, zou dit evenzeer om een historische vestiging (relictpopulatie) kunnen gaan.

Een belangrijk deel van dit boscomplex is nl. al decennialang onaangeroerd gebleven en is op die manier gevrijwaard van al te grote menselijke invloeden. Een niet te onderschatten voordeel voor dergelijke kritische soorten. Vochtige (eiken)-bossen met wilde kamperfoelie - de waardplant voor die soort - dragen hun voorkeur weg.

Kleine ijsvogelvlinder op braam.

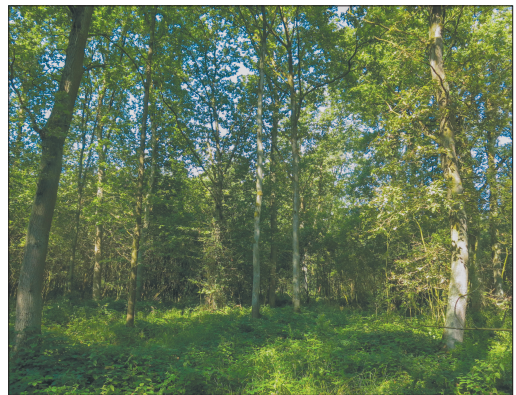
© Jurgen Couckuyt

Het is nu zaak om de hoogwaardige biodiversiteit hier verder in kaart te brengen, en daarbij zouden opnieuw wel eens verrassingen kunnen opduiken. Wordt ongetwijfeld vervolgd!

Michaël Crapoen & Thomas Van Lancker

Het aanwezige biotoop van de iepenpage. © Philippe Van de Velde

Het aanwezige biotoop van de kleine ijsvogelvlinder. © Vzw Durme